

vergadering **C195 – OND22**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 2 mei 2013

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van de werkgroep Apostille - 1363 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de niet-bindende oriëntatieproef - 1473 (2012-2013)	6
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over carrouselvervanging bij afwezigheden van schooldirecties - 1480 (2012-2013)	14
Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gebrek aan praktijkervaring bij pas afgestudeerde ingenieurs - 1483 (2012-2013)	16
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de wachtlijsten met betrekking tot de scholenbouw - 1513 (2012-2013)	18
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de implementatie van de nieuwe taalregeling met betrekking tot het hoger onderwijs - 1528 (2012-2013)	21

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van de werkgroep Apostille - 1363 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Minister, collega's, voorzitter, ik besef dat dit een beetje gek klinkt in de context van Onderwijs, maar de lectuur van het jaarverslag van de ombudsman biedt elk jaar wel stof voor talloze vragen. Ik was alert voor de problematiek in kwestie omdat hier al een paar keer is gesproken over het verkorten van de termijn voor de erkenning van buitenlandse diploma's. Er wordt nu blijkbaar ook aan gewerkt. Het citaat uit het jaarverslag 2012 van de Ombudsdienst bevindt zich op het snijvlak van Internationale Aangelegenheden en Onderwijs.

Een verzoeker die naar het buitenland wou, vroeg aan het National Academic and professional Recognition and Information Centre (NARIC) om zijn diploma te legaliseren. Dat gebeurt zonder probleem. Maar er is blijkbaar een apostille nodig, waarbij een internationaal erkende stempel op het document wordt gezet. Helaas, het NARIC kan die stempel in België niet zetten. Dat kan alleen de FOD Buitenlandse Zaken. Uit een kleine rondvraag die door de ombudsman werd georganiseerd, blijkt dat in verschillende landen die stempel decentraal wordt gezet. In Duitsland zijn dat de Länder, die ook bevoegd zijn voor Onderwijs. In Nederland zijn dat de arrondissementsrechtbanken. Logische vraag van de Vlaamse ombudsman: kan België niet afstappen van de gecentraliseerde aanpak en het buitenlandse voorbeeld volgen? Aangezien de onderwijsbevoegdheid bij de Vlaamse overheid zit, zou het heel wat logischer zijn indien de Vlaamse overheid die stempel meteen na de legalisering ook zelf zou kunnen zetten.

Wat gebeurt er? De Vlaamse overheid agendaert dit ongelooflijk grote probleem in november 2012 op de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid. Die conferentie beslist om een werkgroep op te richten met vertegenwoordigers van de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten. Begin 2013 was die werkgroep nog niet samengekomen.

Ik beëindig het citaat van de ombudsman: "Het blijft afwachten wanneer we kunnen rapporteren dat de Vlaamse overheid die apostille zelf zet."

Minister, bent u op de hoogte van het probleem? Bent u uitgenodigd voor de werkgroep aangezien u zelf inspanningen levert om de werking van het NARIC vlotter te laten verlopen? Denkt u dat het werkelijk nodig was om voor zo'n betrekkelijk eenvoudig probleem een gemengde werkgroep op te richten? Is sinds het verslag van de ombudsman begin 2013 de werkgroep Apostille al samengekomen? Wat is de stand van zaken? Verwacht u dat u nog voor het einde van de regeerperiode – u hebt dus nog veertien maanden – in staat zult zijn om zelf die apostilles te zetten?

De heer Boudewijn Bouckaert: Als ik het goed begrijp is een apostille een soort van erkenning, een soort van 'stamp', een soort van 'exequatur'?

Mevrouw Fientje Moerman: Exact. De legalisering is in Vlaanderen, de stempel wordt gezet in België.

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Mevrouw Moerman, bij het lezen van uw derde vraag moest ik even glimlachen. U omschrijft die bevoegdheidsoverheveling van het federale naar het Vlaamse niveau als een eenvoudig administratief probleem. Was Brussel-Halle-Vilvoorde dat ook niet? Maar dat geheel terzijde.

Minister, ik heb één bijkomende vraag: indien die decentralisatie er niet zou komen, wat zult u dan ondernemen om die stempelzetting sneller te laten verlopen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het is ingewikkeld.

De Vlaamse Ombudsdienst heeft op 31 augustus 2012 aanbevolen om overleg op te starten over de dubbele procedure bij de legalisatie van diploma's, eerst door de Vlaamse overheid en vervolgens door de FOD Buitenlandse Zaken. Minister-president Kris Peeters heeft vervolgens deze kwestie in de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid aangekaart en gevraagd om een ad-hocwerkgroep Apostille op te richten. De werkgroep Apostille kwam op donderdag 18 april 2013 samen. Alle actoren, zowel op federaal als op gemeenschapsniveau, werden uitgenodigd. Op voorhand was er contact geweest met de dienst NARIC van het Ministerie van Onderwijs om inzicht te krijgen in de legalisatieprocedure.

Er moet sowieso een onderscheid worden gemaakt tussen legalisatie en apostillering. Apostillering houdt in dat eerst de gemeenschap die bevoegd is, het Ministerie van Onderwijs, de handtekening van iemand van de onderwijsinstelling voor echt verklaart alvorens de FOD Buitenlandse Zaken de handtekening van de ambtenaar van de betrokken gemeenschap voor echt verklaart. Bij legalisatie dienen dezelfde stappen ondernomen te worden, al dient er nadien nog een consulaire stempel, door de ambassade of het consulaat van het land van bestemming hier in België gevestigd, geplaatst te worden. In het Apostilleverdrag van 5 juni 1975 is bepaald voor welke landen een legalisatie vereist is en voor welke landen een apostille volstaat.

Wij werden uitgenodigd voor de werkgroep Apostille, maar het is uiteindelijk de persoon die instaat voor de eigenlijke legalisatie van het diploma die de werkgroep heeft bijgewoond.

Moeten we wel zo'n gemengde werkgroep oprichten? Het blijkt wel zo te zijn. Omdat er zoveel actoren betrokken zijn bij de legalisatie in het algemeen – ook van andere documenten –, werden alle gemeenschappen en betrokken ministeries tot de vergadering uitgenodigd. Er was dus een vergadering op 18 april 2013 en men ging uit van de vraag of het opportuun is om de gehele procedure van het apostilleren en legaliseren van diploma's en van bijvoorbeeld adoptieattesten over te hevelen naar de bevoegde gemeenschappen.

De verschillende actoren maakten daarbij volgende bemerkingen. Het zijn voornamelijk mensen die in België een diploma behaald hebben en die in het buitenland wensen verder te studeren, die een legalisatie/apostillering van hun diploma wensen. Zij dienen vaak ook andere documenten te laten legaliseren/apostilleren zoals akten van de burgerlijke stand. Voor zulke zaken is enkel de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken bevoegd, en dus maakt de klant vaak in ieder geval de verplaatsing naar Brussel om zijn apostillering bij de FOD Buitenlandse Zaken en eventueel bij het consulaat of ambassade in geval van legalisatie snel te bewerkstelligen.

Het principe van één centraal contactpunt zou verdwijnen wanneer men deze bevoegdheid overdraagt naar de gemeenschappen. Het is op dit ogenblik de FOD Buitenlandse Zaken die een elektronisch register bijhoudt waardoor buitenlandse ambassades en consulaten snel kunnen achterhalen of documenten gelegaliseerd/geapostilleerd zijn en of er eventueel fraude in het spel is. De legalisatie/apostillering die ze aanbieden, wordt dan ook in binnen- en buitenland beschouwd als een kwaliteitslabel.

De gemeenschappen bevoegd maken voor legalisatie/apostillering van diploma's zou een versnippering van de bevoegdheden betekenen aangezien voor alle andere documenten zoals geboorteakten, notarisakten en uittreksels uit het strafregister de klant nog steeds naar de FOD Buitenlandse Zaken zou moeten gaan.

Er is in de werkgroep Apostille – waarvan iedereen deel uitmaakt – overleg gepleegd, en de werkgroep is tot het standpunt gekomen dat een overdracht van deze bevoegdheid naar

Vlaanderen nauwelijks tijdswinst zou betekenen aangezien er vaak ook andere documenten dienen te worden gelegaliseerd/geapostilleerd door de FOD Buitenlandse Zaken om iemands dossier volledig in orde te krijgen.

Het globaal standpunt dat de procedure beter niet gewijzigd wordt, is het standpunt dat die werkgroep op de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid zal voorstellen. Het standpunt moet dan door de Interministeriële Conferentie worden besproken. Maar wat ook het resultaat is, ik heb wel al vastgesteld dat er tussen het Ministerie van Onderwijs en Vorming en de FOD Buitenlandse Zaken nog efficiëntiewinst te boeken is door de legalisatie/apostillering per post te vereenvoudigen.

Nu kunnen de klanten hun diploma's aangetekend per post doorsturen aan de dienst legalisatie van het Ministerie van Onderwijs en Vorming die het vervolgens afgestempeld terugstuurt naar de klant. De klanten dienen nadien zelf per post of door een verplaatsing naar Brussel hun diploma's nog te laten legaliseren/apostilleren door de FOD Buitenlandse Zaken. Indien wij – het Ministerie van Onderwijs – in plaats van dat diploma terug te sturen, het diploma zelf naar de FOD Buitenlandse Zaken sturen, dan zouden we via postregistratiesysteem heel wat tijd kunnen winnen. Dit betekent een administratieve vereenvoudiging en tijdswinst voor alle partijen. Ook intern binnen het Ministerie van Onderwijs zullen de diensten worden samengevoegd, de diensten die met legalisatie bezig zijn en de diensten die met apostillering bezig zijn. Dus, we zullen intern orde op zaken stellen.

Ik ga nu niet in op het besluit van de Vlaamse Regering over de gelijkwaardigheid van diploma's. Mevrouw Martens, we zijn dat niet vergeten, we zijn er volop mee bezig.

Met het doorsturen hebben we nu al een stap gezet tussen Onderwijs en Buitenlandse Zaken, en daardoor kan al veel worden opgelost. Het is een pragmatische oplossing.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Ik ben er bij mijn vraag van uitgegaan dat ook in Nederland en in Duitsland, twee gedecentraliseerde landen, mensen diploma's laten apostilleren – wat blijkbaar het geval is – en ook geboren worden. Zo dacht ik althans. Ook in deze landen heeft men vaak – ik citeer het woord uit het verslag van de werkgroep – “het geval waar verschillende documenten een apostillering behoeven”. Toch heeft men in Duitsland, met Duitse Gründlichkeit in de federale staat en in Nederland, gidsland, het nodig geacht om de apostillering van diploma's aan een gedecentraliseerd niveau toe te vertrouwen. Zelfs in Nederland dus, een eenheidsstaat, en zeker in Duitsland waar de Länder bevoegd zijn voor onderwijs.

Ik vraag me af waar die verschillende benadering vandaan komt, aangezien men ook daar aktes van burgerlijke stand, notariële aktes en alles wat u opsomde uit het verslag van de werkgroep, moet realiseren. Waarom is er die andere benadering in België?

Er wordt in de werkgroep gezegd dat betrokkenen vaak ook andere documenten moeten laten apostilleren. Hoeveel is vaak? Welke statistieken zijn daarover beschikbaar? Wat is de inhoud van het woord vaak? Ik weet het niet.

Ik vroeg me ook af, minister, waarom daarvoor een werkgroep nodig is. Maar ik ben nog meer verwonderd als ik ontdek dat voor een simpele administratieve vereenvoudiging van het naar uzelf doorsturen van het desbetreffende diploma naar de FOD Buitenlandse Zaken daar een werkgroep met alle actoren van dicht en van ver in België voor moet samenkomen.

Blijkbaar is niemand zelfstandig op het idee gekomen dat het vanuit de klantvriendelijkheid wel mogelijk zou zijn om die brief door te sturen, vanuit klantvriendelijkheid en vanuit de filosofie van het ene contactpunt, het ene contactpunt dat u benoemt als argument van Buitenlandse Zaken.

Een Frans spreekwoord zegt: ‘Du choc des idées jaillit la lumière’. Blijkbaar zijn de ideeën tegen elkaar gebotst in een werkgroep. Nu heeft men de ongelooflijke oplossing bedacht dat het NARIC dit zelf kan doorsturen. De klant zal ongelooflijk tevreden zijn. Ik sta verstomd. Echt waar. Ik herken in uw antwoord de pen, de redactie en de mentaliteit van een FOD. Ik herken dat en maak me razend over die oplossing, over het ongelooflijke vermogen van ambtenaren en werkgroepen om in de term ‘probleemoplossend denken’ alleen maar met dat eerste deel rekening te houden en niet met het tweede.

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Dat is België ten top.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, herinnert u zich nog de Belgische ambassade van China in Peking? Een Nederlander heeft daar het systeem uitgelegd van diploma-erkenning. Ze hadden een systeem ontwikkeld waarmee ze de diploma's van alle Chinezen konden authenticeren. Blijkbaar is het dus wel mogelijk. Ik snap niet waarom al die administratieve tussenstappen nodig zijn en waarom we het onszelf zo moeilijk blijven maken.

Mevrouw Fientje Moerman: Minister, mijn vijfde vraag luidde: verwacht u dat de Vlaamse overheid voor het einde van de regeringsperiode de Apostille zal kunnen zetten? Blijkbaar niet. Er is een andere oplossing. Ik zal die vraag aanpassen. Verwacht u dat het NARIC voor het einde van de legislatuur zelf de brieven zal versturen naar de FOD Buitenlandse Zaken?

Minister Pascal Smet: Die oplossing zal op tijd worden uitgevoerd.

Mevrouw Fientje Moerman: Dat is genoteerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de niet-bindende oriëntatieproef
- 1473 (2012-2013)**

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, vanuit het veld komen er oproepen, bijvoorbeeld van de Vlaamse Scholierenkoepel en van Voka, om een niet-bindende oriëntatieproef door te voeren om leerlingen te begeleiden bij de studiekeuze die ze maken aan het einde van hun secundaire schoolloopbaan. Uit het rapport van Koen Declercq en Frank Verboven van 2010 zien we dat de slaagkansen bij eerstejaarsstudenten voor verbetering vatbaar zijn. De resultaten spreken echt voor zich. Er is dus nog steeds een te hoge uitval in het eerste jaar hoger onderwijs.

Tijdens vorige vergaderingen in de commissie Onderwijs zijn we het erover eens geraakt dat de oriëntatie van leerlingen in hun studiekeuze een proces is. Het is niet één moment, het is een hele weg die de leerlingen moeten afleggen. De nadruk in dat proces moet op de begeleiding komen te liggen. Momenteel zijn er nog te veel ad-hocinitiatieven die verschillen van inrichter tot inrichter, wat ten nadele komt van de transparantie en kwaliteit van het studiekeuzeproces dat vereist is.

We mogen volgens mij niet enkel kijken naar de brug tussen het secundair onderwijs en het hoger onderwijs, maar ook naar de aansluiting met de arbeidsmarkt. Leerlingen moeten kunnen inzien wat de eindbestemming is van de richting die zij kiezen.

De niet-bindende oriëntatieproef zou slechts een onderdeel kunnen en mogen zijn van het hele studiekeuzeproces. Er worden heel wat stappen gezet, dat heeft tijd nodig. Zoals eerder in commissievergaderingen stel ik nu ook de vraag waar het juist mis gaat in de studiekeuze

bij leerlingen. Kan die oriënteringsproef daar een adequaat antwoord op bieden? Dat is belangrijk. Die proef moet ontwikkeld worden, geïmplementeerd en up-to-date gehouden worden. Dat moet gebeuren voor verschillende studierichtingen. Dit alles kost veel tijd en moeite. Is er geen beter initiatief waardoor we dezelfde doelstelling halen op een meer efficiënte manier?

In uw beleidsbrief, minister, neemt u zich voor om dit schooljaar de invulling en de plaats van een niet-bindende oriënteringsproef te onderzoeken. Is dit onderzoek al beëindigd, en wat zijn de resultaten? In de vergadering van de commissie Onderwijs van juni 2012 stelde u dat er voor kansengroepen iets extra's moet worden gedaan in het hele traject van studiekeuzebegeleiding. Zijn er al concrete maatregelen bedacht daarvoor? Is er een werkgroep samengesteld die deze maatregelen zal ontwikkelen?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Voorzitter, toen ik in het secundair zat, bestond er zo'n oriëntatieproef. We moesten een proef afleggen waarop een individueel gesprek met een CLB-medewerker volgde. Die adviseerde ons een studierichting. Dat bestaat niet meer.

Ik vraag me af of de hoge uitval in het eerste jaar van het hoger onderwijs niet het gevolg is van de toegenomen instroom. We sturen twee derde van onze leerlingen naar het hoger onderwijs. Een groot deel van hen is daartoe niet capabel. Nadien zijn we dan verwonderd over de 'grote slachting'. We moeten ons toch eens afvragen wat er kan worden ondernomen om de aldus ingezette inflatie van het diploma hoger onderwijs te stoppen.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Voorzitter, minister, de oriëntatieproef begint zo langzamerhand te lijken op het monster van Loch Ness. Het komt en verdwijnt op gezette tijden. Vooralsnog bestaat het niet in een bindende vorm, maar het debat doet me altijd denken aan het Schotse fenomeen.

Collega's, ik denk dat we twee zaken uit elkaar moeten houden. Er is een niet-verplichte, niet-bindende oriëntatieproef. In principe hoeven wij ons daar niet mee bezig te houden omdat het behoort tot de autonomie van hogeronderwijsinstellingen om te beslissen of ze zo'n proef als service aanbieden aan hun toekomstige studenten. Daarnaast is er een verplichte, niet-bindende oriëntatieproef mogelijk en een verplichte en bindende oriëntatieproef. Voor de twee laatste proeven – en de minister zal mij corrigeren als het fout is – is de inbreng van de wetgever vereist. Tot nu toe ging het over de eerste optie. De tweede en derde optie vereisen een politiek debat.

Men heeft lang gearzeld of men het alleen ging doen enzovoort, maar er zijn een aantal instellingen die al proeven organiseren en die een aantal begeleidingsmogelijkheden voor hun studenten hebben. Men heeft mij aan de Vrije Universiteit Brussel gezegd dat diegenen die de vrijwillige proef afleggen, het eigenlijk het minste nodig hebben. Dat is natuurlijk wel een probleem. Als we willen dat diegenen die in de grootste risicogroep zitten er gebruik van maken, dan moeten we een vorm van verplichting instellen.

Ik wil het hier niet hebben over diploma-inflatie, niet omdat het niet interessant is, maar om de zaken een beetje gescheiden te houden. De universiteiten die zichzelf respecteren, zouden het best een proef aanbieden aan hun studenten. We kunnen nagaan wat de invloed is op de studiekeuze. CD&V en anderen vinden het raadzaam om de aansluiting van het middelbaar onderwijs op de universiteit beter te laten verlopen. Dat is ook juist, maar nu is een instrument nodig dat aan studenten duidelijk kan maken of ze voor hun keuze genoeg voorbereiding hebben of niet. Dat gebeurt liefst in het middelbaar onderwijs zodat ze zich nog kunnen bijspijkeren vooraleer het academiejaar begint. Dit is zeker nuttig en noodzakelijk. Of er een bindende proef van moet worden gemaakt, daarvoor wacht ik liever het antwoord van de minister af.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, ik kan me alleen maar aansluiten bij het betoog van mevrouw Moerman.

Een verplichte, niet-bindende proef geniet wel onze voorkeur. De slaagcijfers zijn onrustwekkend en niemand zal dat ontkennen. Een instrument of een systeem vinden voor een optimale oriëntatie is niet zo eenvoudig. Er zullen ook studenten zijn die niet spontaan voor een bepaalde studierichting kiezen, die toch perfect blijkt aan te sluiten bij hun profiel nadat ze er eens van geproefd hebben. Het is een complex gegeven.

Uit een studie van het Vlaams Instituut voor Economie en Samenleving (VIVES) blijkt dat elk studiejaar ongeveer 40.000 euro kost. Dan zijn alle instrumenten om een leerling zo snel mogelijk op de juiste plaats te krijgen, erg belangrijk. Een degelijke oriëntatie is zeer belangrijk, maar een niet-bindende proef die al een zekere selectie kan voorstellen aan de student, de ouders, alle stakeholders van het hoger onderwijs, is een instrument dat zijn deugdelijkheid kan bewijzen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, ik had een soortgelijke vraag gesteld, maar u hebt in uw wijsheid beslist dat ik die moest omzetten in een schriftelijke vraag. In al mijn loyaliteit heb ik dat uiteraard gedaan.

Minister, ik wou vragen of u overweegt om opnieuw al dan niet indicatieve toelatingsproeven in te voeren voor sommige opleidingen in het Vlaams hoger onderwijs. Zo ja, voor welke opleidingen en met welke argumenten? Ik citeer u letterlijk: “Dit moet bekeken worden in het brede debat over het oriënteringsbeleid naar het hoger onderwijs. Momenteel zijn er nog geen concrete plannen om een van deze maatregelen in te voegen”. Dat hebt u mij geantwoord op 5 maart. Minister, moet ik daaruit afleiden dat hier in deze legislatuur geen beslissing over zal worden genomen en dat u mogelijks voorbereidend werk doet voor uw opvolger? Mocht het zo zijn, dan wil ik u deze beschouwing meegeven: veel ministers hopen zichzelf op te volgen, maar – en dat weet u – de toekomst in de politiek is steeds onzeker.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, wanneer ik spreek met partijgenoten van u over de oriëntatieproef, al dan niet bindend, dan merk ik dat er vaak heel veel bezorgdheid bestaat. Dit soort proeven waarbij men een duidelijk beeld wil krijgen, niet alleen voor de instelling zelf maar ook in het voordeel van de student, wordt beschouwd als niet democratisch, als een drempel. Ik wil benadrukken dat het net positief is dat veel studenten die twijfelen over bepaalde afdelingen, zeker waar er tekorten bestaan zoals in de exacte wetenschappen en wiskunde en bij de ingenieurs, een oriëntatieproef kunnen doen. Daardoor kunnen ze vaststellen dat ze eigenlijk wel geschikt zijn voor een bepaalde studierichting of dat ze wel beschikken over de nodige starterscapaciteiten en dat is ontzettend positief. De Vrije Universiteit Brussel is met die toetsen gestart, maar heeft daar zelf lang mee gearzeld. Die werkwijze werd immers altijd bestempeld als iets dat mogelijk niet democratisch zou zijn.

Instellingen die in de samenleving een belangrijke sociale rol willen vervullen, huiveren daar een beetje tegenover. Het debat daarover is heel belangrijk. Minister, hebt u daarover overleg gepleegd met de universiteiten?

Minister, in het debat over het tekort aan stemprofielen zijn die zaken ook aan bod gekomen. Tijdens de discussie met lerarenopleiders hebben de opleiders onder andere aan de commissie te kennen gegeven dat de algemene kennis en in het bijzonder de kennis van wetenschappen, natuurwetenschappen en technologie ondermaats is bij kandidaat-onderwijzers. Toen ik vroeg of het niet nuttig zou zijn om toch bij aanvang van die opleiding een proef te organiseren en niet iedereen toe te laten tot die opleiding, antwoordden alle sprekers dat dat heel nuttig zou zijn. Wanneer men totaal niet beschikt over de algemene kennis die nodig is om de eerste

stappen te zetten in wetenschap in het lager onderwijs, dan is dan nauwelijks in te halen. Voor bepaalde opleidingen zouden we verder moeten gaan dan niet-verplicht en niet-bindend, en naar bindende proeven moeten gaan. Sommige zaken zijn immers niet bij te benen in drie jaar tijd.

De voorzitter: Mijnheer De Meyer, ik heb de vraag van mevrouw Helsen goedgekeurd omdat het een opvolgingsvraag is. In de beleidsbrief 2012-2013 staat inderdaad dat de minister dat zal onderzoeken. Het is dan ook normaal dat een parlementslid de minister aan zijn belofte herinnert.

De heer Boudewijn Bouckaert: Wat de grond van de zaak betreft, zou ik in deze discussie willen pleiten voor semantische hygiëne. Een oriëntatieproef is iets anders dan een toelatingsproef. Een toelatingsproef beslist of men al dan niet ergens mag beginnen. Een oriëntatieproef beslist niet, maar geeft een oriëntatie aan de student. Er kan dan nog een onderscheid worden gemaakt tussen een oriëntatieproef die verplichtend is en waarbij alle studenten die zich voor die richting willen inschrijven die proef moeten ondergaan, en een vrijblijvende oriëntatieproef.

Ik zit zelf nog altijd in die praktijk. Elk jaar opnieuw onderga ik tweemaal dat deprimerende effect waarbij 80 procent niet slaagt voor mijn examen. Ik ben dan nog niet de grootste buizer. We worden ook daar met een watervaleffect worden geconfronteerd. Ik vind het watervaleffect in het middelbaar onderwijs een heel slechte zaak, maar ook het universitair onderwijs wordt daarmee geconfronteerd, zeker in een aantal richtingen. Die enorme mislukkingen zijn een heel frustrerende ervaring. Die mislukkingen zijn niet meer zo herkenbaar als vroeger wegens het Flexibiliteitsdecreet, maar ze zijn er toch. We hebben in Vlaanderen nochtans veel goede alternatieve trajecten. We hebben heel goede hogescholen en professionele bachelors die internationaal heel sterk staan. Ik vind dan ook dat daar iets aan gedaan moet worden.

Ik ben altijd voorstander geweest van een drietrapsraket in deze kwestie. Er moet op drie punten worden gewerkt. Ten eerste moeten er inderdaad verplichte oriëntatieproeven komen. Ik zou van u willen weten of wij daar decretaal moeten voor optreden of dat de universiteiten dat zelf kunnen invoeren. Ik zou dat zelf kunnen opzoeken, maar u hebt meer personeel dan ik.

Ten tweede moet er kunnen worden gesproken over hogere inschrijvingsgelden. Ik ben zelfs voorstander van gediversifieerde inschrijvingsgelden. Dat is een hot item bij de verkiezingen aan de UGent.

Ten derde ben ik het eens met mevrouw Helsen dat men in het middelbaar onderwijs ook moet oriënteren. In het kader van de hervorming van het middelbaar onderwijs mag wel eens worden nagedacht over de vraag of iedereen die uit het middelbaar onderwijs komt, zomaar naar de universiteit kan gaan. Ik wil geen poorten voor eeuwig dichtgooien, maar er zijn systemen van schakeljaren enzovoort. Ik heb het eens laten checken voor de Rechten. Een klein aantal studenten in de Rechten komt uit het beroepsonderwijs. Zij zijn allemaal gebuisd. Die jongens en meisjes worden toch op het verkeerde spoor gezet. Men geeft hen de illusie dat zij daar slaagkansen hebben, terwijl zij totaal niet zijn voorbereid.

Mevrouw Moerman heeft gelijk dat dit onderwerp al een hele legislatuur als een soort spook boven de debatten hangt. Ik zie daar geen vooruitgang in en dat vind ik heel frustrerend. Minister, misschien kunt u ons met uw antwoord wat hoop geven.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, dames en heren, ik zal deze frustratie wegnemen. Ik ben uiteraard niet stil blijven zitten, ik heb aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) gevraagd om een werkgroep op te richten met mensen van het secundair en het hoger onderwijs om daarover een advies uit te werken. Ik heb dat vorige week of twee weken geleden ook

effectief gekregen, het is een advies over de versterking van het studiekeuzeproces in de overgang van secundair naar hoger onderwijs.

Ook binnen de VLIR-VLHORA (Vlaamse Interuniversitaire Raad-Vlaamse Hogescholenraad) zijn, mede op onze vraag, drie werkgroepen aan de slag gegaan. Een eerste inventariseert de instrumenten die instellingen op dit ogenblik gebruiken voor het oriënteren, begeleiden, heroriënteren van leerlingen/studenten en er wordt ook informatie uitgewisseld over de praktische organisatie van het gebruik van de instrumenten. In een tweede werkgroep wisselt men van gedachten over hoe het secundair onderwijs voorbereidt op het hoger onderwijs. De derde groep inventariseert hoe de intake in het hoger onderwijs verloopt.

U weet dat ook de Vlaamse Scholierenkoepel en de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) hun standpunten hierover hebben bekendgemaakt.

Ik heb beslist – en dat zal normaal gezien nog voor de zomer gebeuren – dat er een werkvergadering komt met de hoofden van de koepels en het Gemeenschapsonderwijs (GO!), mezelf, de associatievoorzitters, de rectoren en de algemeen directeurs om gezamenlijk te beslissen wat we zullen doen.

Mijnheer Bouckaert, u zegt: “dit hangt al lang”, maar ik moet er u aan herinneren dat er tot voor kort weinig eensgezindheid was in instellingen en tussen instellingen. Men veranderde ook al eens van mening. Ook op het veld was het allesbehalve duidelijk welke richting men uitging.

De tijd is gekomen, mijnheer De Meyer, om keuzes te maken. We hebben nu al dit materiaal, we moeten nu keuzes maken. Het is nog altijd mijn bedoeling om dat met deze meerderheid te doen. Ik heb altijd gezegd dat de beslissing ten laatste op het einde van dit jaar moet vallen, wanneer er ook duidelijkheid is over de hervorming van het secundair onderwijs – dat zal al eerder het geval zijn – want beide moeten samen worden bekeken. Een goede studiekeuzebegeleiding en oriëntering starten al vanaf het secundair onderwijs.

Of een proef al dan niet verplichtend moet zijn, daar kan nog over worden gediscussieerd, maar het is mijn aanvoelen, zonder vooruit te willen lopen op de conclusies van de werkgroep, dat de mensen een niet-bindende oriëntatieproef verkiezen boven een bindende. Het verschil tussen verplicht en niet-verplicht is de vraag of iedereen een proef moet afleggen, ja of neen. Het is gemakkelijk om te zeggen dat men een oriëntatieproef wil, de uitwerking is niet zo eenvoudig. Mevrouw Moerman heeft verschillende mogelijkheden gegeven, maar er zijn nog een pak variabelen. Wanneer houden we een oriëntatieproef? In het vijfde leerjaar? In het zesde leerjaar? Bij de intake? Op basis waarvan zal men oriënteren?

Er zijn trouwens al voorbeelden van een proef beschikbaar. U kent wellicht www.onderwijskiezer.be, een website die mede gesponsord wordt door de Vlaamse overheid. Als u even verder kijkt staat er ‘I-Like’ en ‘I-Prefer’, dat zijn eigenlijk twee oriëntatieproeven die elke jongere kan doen. Ze worden als heel ernstig beschouwd.

Mevrouw Ann Brussel: Ik vind dat dergelijke zaken grondigheid missen.

Minister Pascal Smet: Dat is een uitspraak die de professor in kwestie ‘met veel plezier’ zal horen. De proeven werden door verstandige mensen ontwikkeld.

De bedoeling is dat ermee wordt geoefend en dat ze worden gebruikt. Op basis ervan kan bekeken worden hoe we het instrument verder kunnen verfijnen. Het is gemakkelijker gezegd dan gedaan dat er een oriëntatieproef moet komen. We moeten bekijken hoe we het doen.

Het is dus mijn bedoeling om hier tijdens deze legislatuur een beslissing over te nemen, vandaar dat ik zelf de vergaderingen met iedereen erbij, zal voorzitten. Iedereen moet kleur bekennen. We hebben al het voorbereidende werk gedaan. We moeten nu beslissen of we het doen, ja of neen. En als de beslissing is dat het moet gebeuren, dan nog moeten we de proef uitwerken.

Moet de overheid tussenbeide komen? Strikt genomen, juridisch, niet. Elke secundaire school kan vandaag al beslissen om een oriëntatieproef te doen, er is een grote autonomie. Er zijn trouwens al scholen die dat doen, ze vragen om 'I-Like', 'I-Prefer' en 'I-Study' in te vullen. Het is een middel om te bekijken wat een leerling zou kunnen doen. Natuurlijk moet men daar altijd bij oppassen, het gaat om momentopnames, mensen kunnen veranderen en het gaat om meer dan enkel kennis. Het gaat ook over vaardigheden, attitudes, belangstelling, inzet, potentie... Er moet rekening worden gehouden met heel veel zaken.

Ik zal u nog iets vertellen. Ik ben trouwens niet tegen een proef, verstaat u me dus niet verkeerd, maar de laatste Nobelprijswinnaar wilden ze ook oriënteren naar een richting waarin hij nooit een Nobelprijswinnaar had kunnen zijn. We moeten dus oppassen. Die man heeft dat zelf gezegd, dat is geen anekdote die ik uitvind.

Dat wil niet zeggen dat ik ertegen ben, ik wil op basis van de adviezen en het vele voorbereidende werk van de Vlor, van de VLIR-VLHORA, van de VVS en van de Scholierenkoepel, samen met de beslissingsverantwoordelijken rond de tafel zitten om te bekijken wat we gaan doen, in welke vorm en hoe. Ik meen dat dit een duidelijk antwoord is op de gestelde vragen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik ben altijd een beetje gerustgesteld als ik vaststel dat u voorzichtigheid aan de dag legt als het over deze materie gaat. Ik heb altijd gesteld dat het heel belangrijk is om de juiste weg te kiezen. Ik blijf benadrukken dat een goede oriëntering niet zozeer een opdracht is van het hoger onderwijs maar vooral een belangrijke taak van het secundair onderwijs, om de leerlingen goed te oriënteren in de richting van het hoger onderwijs. Ik denk dat het echt noodzakelijk is om aandacht te hebben voor de professionaliteit die aanwezig is binnen het secundair onderwijs zelf inzake leerlingenoriëntering en te bekijken op welke manier we daar in de toekomst werk van kunnen maken. Vele leerkrachten spreken met leerlingen over mogelijkheden in het hoger onderwijs, maar ze hebben daar niet altijd de nodige scholing toe gehad. Het is ontzettend belangrijk om dat aspect zeker en vast mee te nemen, ook als we kijken naar de adviezen die klassenraden formuleren. Dat zijn geen onbelangrijke adviezen. Ook al wordt er vaak gezegd dat ouders en leerlingen de adviezen naast zich neerleggen, toch zijn er velen die er wel rekening mee houden. Er moeten dus juiste adviezen worden geformuleerd.

Het is belangrijk dat heel duidelijk in kaart wordt gebracht welke eindtermen er vanuit verschillende richtingen in het secundair onderwijs bereikt worden en in welke mate zij aansluiten bij de begintermen van het hoger onderwijs. We stellen vast dat na het zesde jaar secundair onderwijs – uitgezonderd de bso-richtingen, waar het na een zevende jaar is – iedereen toegang heeft tot alle richtingen binnen het hoger onderwijs. Leerlingen hebben er geen zicht op of de eindtermen die ze hebben bereikt, aansluiten bij de begintermen van de richting die ze kiezen in het hoger onderwijs. Het is heel belangrijk om dat duidelijk in kaart te brengen. Dat is veel belangrijker dan bijvoorbeeld één toetsmoment, één instrument dat wordt gebruikt om de volledige oriëntering op te baseren. Het is nodig om in te zetten op verschillende terreinen en professionalisering van leerkrachten om de studiekeuzebegeleiding goed te doen, en op het duidelijk in kaart brengen van de eindtermen en de beginsituatie.

U zegt zelf dat er vandaag reeds heel wat instrumenten worden gebruikt, en dat klopt. Het is ook belangrijk dat, als er instrumenten worden gebruikt, het ook valide instrumenten zijn. We hebben er tot op vandaag geen zicht op of de instrumenten die worden gebruikt, valide instrumenten zijn. Als dat niet het geval is, dan zetten wij instrumenten in met erbij een groot vraagteken of ze de juiste effecten bereiken. Vooraleer nieuwe instrumenten in te zetten, is het belangrijk dat we vandaag al eens kijken welke mogelijkheden we veel beter kunnen benutten. Ik hoop dat dat elementen zijn die u meeneemt in de werkvergadering die u zult hebben met de verschillende koepels, de centra voor leerlingenbegeleiding en het hoger onderwijs, heel duidelijk met de klemtoon op het feit dat studieoriëntering in de richting van

het hoger onderwijs veel meer een opdracht is van het secundair onderwijs dan van de instellingen binnen het hoger onderwijs. Vanaf het moment dat leerlingen de stap hebben gezet naar een universiteit of een hogeschool, is het veel te moeilijk om de oriëntering op korte termijn nog in de juiste richting te sturen.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Minister, ik heb mijn optie over wat je zou kunnen doen, in beraad gehouden om eerst naar u te luisteren, maar ik ben er niet veel wijzer uit geworden, behalve dat ik een onwil heb gehoord om vooruit te gaan. Als u het voorbeeld aanhaalt van een Nobelprijswinnaar die, als hij niet mocht doen wat hij wilde doen, nooit de Nobelprijs zou hebben gewonnen, dan spreekt u over een optie waarbij men verplicht zou worden georiënteerd naar een richting, weze het door het CLB, weze het door een toelatingsexamen. Op een of andere manier zou men verplicht worden een bepaalde studie te kiezen of, negatief geformuleerd, verboden worden om bepaalde studies te ondernemen. Dat is intellectueel hoogst oneerlijk.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Brussel heeft dat wel voorgesteld, hè.

Mevrouw Fientje Moerman: Ik zeg gewoon dat, wat u zegt in de context van de vraag van mevrouw Helsen, intellectueel vrij oneerlijk is.

Mevrouw Helsen zegt dat je dat moet toevertrouwen aan het secundair onderwijs. Ik denk niet dat het een of-ofverhaal is. Dat is hoogst verkeerd. Het secundair onderwijs heeft natuurlijk een grote rol om ervoor te zorgen dat de eindtermen van de richting die de leerlingen volgen, afgestemd zijn op datgene waar ze logischerwijze toe leiden. Dat lijkt me evident. Ze hebben er ook een rol in te spelen dat die leerlingen inderdaad datgene kiezen waarvoor ze volgens de leerkrachten die hen het beste kennen, geschikt zijn. Dat is allemaal juist. Maar dat betekent niet dat het hoger onderwijs zou uitgesloten worden van daar welke rol ook in te spelen. Het is geen of-ofverhaal.

We moeten vooruit. De hervorming van het secundair onderwijs – ik zal het netjes formuleren – zit een klein beetje in het slop. Het is niet gezegd dat een hervorming die ertoe zal leiden dat al deze problemen worden opgelost, er komt voor het einde van de legislatuur. Ik hoop het, maar ik heb mijn twijfels. Ik denk wel dat we iets kunnen en moeten doen. Als ik een beetje luister naar de collega's, hoor ik dat er zijn die zeggen, waaronder uw partij, minister: pas toch op, want die testen zijn soms 'biased' en ze negeren sociale achtergronden van leerlingen. Enfin, u hoort heel het verhaal al, u mag dat niet bindend maken.

Er zijn er die zeggen dat er veel te veel geld naar buiten wordt gesmeten, dat iedereen gewoon moet doen waarvoor hij geschikt is en dat er voor alles – ik stel het heel zwart-wit – een bindende toelatingsproef moet worden georganiseerd. Zo zullen we er natuurlijk niet komen. Maar ik heb wel oor naar de argumenten die stellen dat je ervoor moet zorgen dat iedereen die begint aan een studie van het niveau hoger onderwijs minstens weet in hoeverre hij of zij redelijkerwijs goed is voorbereid om eraan te beginnen en over de nodige talenten beschikt. Als hij of zij werkelijk gemotiveerd is, kan hij of zij zich zo nodig in de resterende maanden bijspijkeren of extra credits behalen. De hogeronderwijsinstellingen zullen deze met heel veel plezier aanbieden want: alles om te vermijden dat er mensen uitvallen. Dat weten we. Zij hebben deze intenties. Trouwens, hun financiering is zo. Ze hebben er alle belang bij.

Collega's, waarom zouden we niet akkoord kunnen gaan, zonder uit te sluiten dat het secundair onderwijs een grote rol te spelen heeft, over een verplichte niet-bindende oriëntatietest? Dan hebben we natuurlijk, minister, een wettelijk optreden nodig. Dan is het ook nodig dat men de testen aan bepaalde kwaliteitscriteria onderwerpt. Zolang het niet bindend en niet verplicht is, doen alle universiteiten en hogescholen wat ze willen. Als men zegt dat men via die testen moet passeren, moeten er bepaalde kwaliteitseisen aan worden gesteld. Als men de leerlingen verplicht om dit te doen, en hen dan verder vrij laat om die

studie al dan niet aan te vatten, kunnen we op korte termijn vooruitgang boeken in deze zaak. Ik zeg niet dat dit ideaal is en dat de rest niet ook moet gebeuren.

We moeten misschien terugkomen op de regel die decennia geleden in het kader van de democratisering werd ingevoerd dat iedereen die een diploma secundair onderwijs heeft, aan gelijk welke universitaire studie of hogeschoolstudie, met uitzondering van arts en tandarts, kan beginnen. Voorzitter, u verwees daarnaar. In theorie kan men met een zevende jaar beroepsonderwijs burgerlijk ingenieur beginnen te studeren. Iedereen weet dat dit niet kan. Het zou spijtig zijn voor die ene die het toch wil doen, maar ik vind dat we hierover moeten nadenken, zeker over een verplichte, niet-bindende oriëntatieproef. Als we daarover een akkoord zouden kunnen bereiken, kan het snel gaan.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, oriënteren is, zoals u zelf hebt gezegd, advies geven. Dat advies kan leiden naar een bepaalde studie in het hoger onderwijs. Maar dat advies kan evengoed inhouden dat er een aansluiting moet zijn op de arbeidsmarkt. Het secundair onderwijs moet die oriëntatie en die adviezen geven.

Een goede vriendin, een neurologe, heeft mij onlangs een thesisstudie laten lezen over de ontwikkeling van adolescenten. Uit dat onderzoek blijkt dat de ontwikkeling van jongens en meisjes op de leeftijd van 12 tot 18 zo divers is dat de oriëntatie binnen het secundair onderwijs niet altijd heiligmakend is. Uit dezelfde studie blijkt dat jongens een inhaalbeweging maken tussen 20 en 25 jaar. Alleen al dat onderzoek sterkt mijn vertrouwen in de verplichte niet-bindende oriëntatieproef. Vanuit het traject dat zij vanuit het secundair onderwijs hebben gelopen kan ik mij perfect voorstellen dat de adviezen die daar, heel dikwijls op basis van punten en het profiel van de leerling, zijn uitgekomen, niet helemaal compatibel zijn met de resultaten die uit een oriëntatieproef hoger onderwijs komen. Dus, wij kiezen, als het van ons afhangt, ook voor een verplicht maar zeker ook een niet-bindend instrument, waardoor er een garantie is dat iedereen nog een kans krijgt in het hoger onderwijs.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik heb begrepen dat u het engagement op zich neemt om deze legislatuur nog een aantal beslissingen te nemen. De verschillende standpunten die u hier hebt gehoord, moeten u dit minder moeilijk maken.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, ik heb gekeken naar de website waarover u sprak. Hij ziet er interessant en leuk uit, maar hij gaat helemaal niet over de thema's die wij net bespraken. Hij gaat over het helpen van kinderen bij hun oriëntatie. Ik kreeg onder andere de vraag of ik het leuk vond om haren te wassen, en of ik liever in een vrachtwagen zou rijden. Mocht ik aan het eind van mijn aso-studie zijn gekomen, denk ik niet dat ik dit moet doen.

Minister Pascal Smet: 'I-Prefer' is een belangstellingsproef voor laatstejaars.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, zou u mij mijn betoog willen laten afmaken, alstublieft? Dan zullen we daar straks van onze voorzitter verder mogen over praten. Nu geeft hij aan dat ik mijn betoog mag houden.

Weten wat je graag zou doen, is één zaak. Iets anders – en daarover gaat deze discussie – is of je daarvoor de capaciteiten hebt.

Geheel toevallig krijg ik een sms'je van mijn broer, die fysica geeft in de middenschool in Oostende. Hij is zeer geëngageerd, dus stuurt hij mij af en toe, als er hem iets te hoog zit, een sms'je. Hij zegt mij: "Ann, er is bij mij een stagiair die het verband tussen 1 milliliter en 1 kubieke centimeter niet kent. Ik word gek." Het gaat om een stagiair van een hogeschool. Ondertussen zit die stagiair in zijn tweede jaar lerarenopleiding. Hij is een oud-leerling van

het Koninklijk Technisch Atheneum, hij volgt nu een opleiding Wiskunde en Wetenschappen. Je krijgt dus mentoren in de scholen, geëngageerde leerkrachten Wetenschappen, zoals Rik Brussee, die dan zeggen: “Ik word gek als ik zie wat de toekomst is van ons onderwijs, omdat alles en iedereen kan beginnen aan gelijk welke opleiding.”

Willen we mensen zomaar de kansen ontnemen? Neen, je kunt nog evolueren tussen je 20 en 25 jaar. Als je met 18 je aso niet hebt afgemaakt, kun je misschien enkele jaren erna, als de wil en de motivatie er zijn en als je inziet dat je jonge jaren apenjaren waren, bij de middenjury een centraal eindexamen doen, als je het dan toch wilt doen. Maar in ons hoger onderwijs willen wij mensen die het echt aankunnen. Laten we niemand iets wijsmaken en laten we vooral in onze scholen mensen aan de slag laten die niet alleen een diploma hebben, maar die ook echt kunnen wat er op hun diploma staat.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik stel vast dat de minister altijd zegt: “tegen het eind van de legislatuur”, maar hij bepaalt niet welke legislatuur. *(Gelach)*

In die zin is zijn antwoord altijd juist.

Het is maar een venijnige opmerking.

Mevrouw Helsen, ik ga volledig akkoord met mevrouw Moerman: de eventuele bindende en verplichte oriëntatieproeven die door de universiteiten worden georganiseerd, moeten complementair zijn met de toeleiding in het secundair onderwijs. Desalniettemin kun je de rol van de universiteit daarin niet volledig wegcijferen omdat de leerlijnen vanuit het middelbaar niet rechtstreeks doorlopen naar de universiteit. Universiteiten hebben andere criteria om richtingen te organiseren. Zij kijken naar de beroepsmarkt en naar de evolutie van de wetenschappen. Er kunnen nieuwe wetenschapstakken ontstaan. Zo hadden wij 30 of 40 jaar geleden geen informatica. Dat stemt niet altijd overeen. Vandaar dat het goed zou zijn als er bij de ‘intake’, zoals de minister altijd zegt, een oriëntatieproef zou komen. Dat moet dus eens worden onderzocht. Ik stel vast dat de N-VA er voorstander van is, ook Open Vld en Vlaams Belang. CD&V, dacht ik, ook. *(Opmerkingen)*

U zegt van neen, wel, we kunnen misschien eens een voorstel van decreet voorleggen waarbij we de bindende of verplichte oriëntatieproef voor universiteiten en hogescholen mogelijk maken.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, ik stel voor dat de regering in alle wijsheid de juiste beslissing neemt op basis van een debat dat wordt uitgekristalliseerd. Dat is ook nodig geweest, want ik herinner mij nog altijd de eerste maal dat we er in de plenaire zitting over praatten. Toen heb ik gezegd dat het debat niet rijp was en verder moest worden uitgekristalliseerd. Er is in het debat de laatste vier jaar een hele weg afgelegd, de contouren zijn mij nu duidelijk, maar u begrijpt dat ik eerst met de betrokkenen rond de tafel wil zitten om daar dan een beslissing te nemen. En voorzitter, de prijzen worden altijd aan de meet uitgedeeld.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over carrouselvervanging bij afwezigheden van schooldirecties - 1480 (2012-2013)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Een directeur die afwezig is, mag vanaf de eerste dag van zijn of haar afwezigheid reglementair worden vervangen. Voor andere personeelsleden in het

onderwijs wordt pas bij een afwezigheid van tien werkdagen of langer een vervanger aangeduid, tenzij de school het oplost met eigen werkingsmiddelen. Als iemand de opdracht van een afwezige directeur overneemt, kan die echter zelf pas reglementair worden vervangen bij een langere afwezigheid. Daardoor wordt een interessante mogelijkheid om continuïteit in het schoolbeleid te behouden de facto niet altijd gebruikt. Het is immers niet zinvol om voor een korte vervanging als directeur iemand aan te trekken van buiten de school, want die kent de concrete gang van zaken immers onvoldoende om direct ‘in te springen’. Een leerkracht van de school zelf aanstellen leidt ertoe dat er lessen wegvallen omdat de betrokkene zelf niet kan worden vervangen.

Op bepaalde ogenblikken en in bepaalde periodes is de aanwezigheid van een directeur op school zeer wenselijk of zelfs noodzakelijk, bijvoorbeeld om tuchtprocedures te starten, om attesten op de deliberatie te ondertekenen, bij verificatie en zo meer. Daarom is waarschijnlijk in de mogelijkheid voorzien om een directeur vanaf de eerste dag te kunnen vervangen.

Bij langere afwezigheden van een directeur lijkt het probleem niet te bestaan, omdat dan een ‘vervanger voor de vervanger’ kan worden aangetrokken, maar die mogelijkheid is met name in juni uitgesloten, terwijl dat in verband met deliberaties en het correct afwerken van de attesteringen een cruciale periode is.

Minister, is het niet zinvol om – desnoods enkel in afgebakende periodes zoals verificatie, deliberatie, maar toch zeker in juni – bij de afwezigheid van een directeur een carrousselvervanging mogelijk te maken, waarin de vervanger van de directeur steeds kan worden vervangen als leerkracht, als het gaat om iemand van de eigen school, en dit vanaf de eerste dag?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: De vraag kan natuurlijk ook worden omgedraaid. Is het zinvol om gedurende het gehele schooljaar leerkrachten tout court te kunnen vervangen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Met betrekking tot vervangingen in het onderwijs is er momenteel geen wettelijke basis. De bepalingen in Onderwijsdecreet XIII-Mozaïek moeten nog worden uitgevoerd. De huidige regeling met betrekking tot vervangingen is enkel vastgelegd in omzendbrieven.

We zullen uw suggestie zeker meenemen als het omgezet wordt. U weet dat die omzetting in reglementen heel wat discussie meebrengt, en dat is ook de reden dat het nog niet is gebeurd. U weet ook dat we met de gehele schaalvergroting de gehele politiek van de vervangingen op een andere manier wilden bekijken. De genomen beslissing opent nieuwe pistes, dat is heel duidelijk. De regeling die nu in de omzendbrief staat, is de regeling die nu wordt toegepast, maar in de toekomst ben ik zeker bereid uw suggestie mee te nemen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik dank u voor uw engagement en moedig u aan om dit zelf nog te beslissen.

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Mijn vraag werd beantwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gebrek aan praktijkervaring bij pas afgestudeerde ingenieurs - 1483 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, minister, we hebben kunnen lezen dat enkele weken geleden de Dag van de Ingenieur plaatsvond, en daar werd de Ingenieursbarometer gepresenteerd. Deze enquête, die werd uitgevoerd bij heel wat bedrijven die ingenieurs tewerkstellen, leverde enkele interessante resultaten op.

Zo bleek dat 2 bedrijven op 3 dit jaar bijkomende ingenieurs willen aanwerven, wat goed nieuws is. Tegenover deze vraag moet ook een voldoende ruim aanbod staan. Volgens de geëncquêteerde bedrijven raakten in 2012 gemiddeld 20 procent van de vacatures voor ingenieurs niet ingevuld, wat toch 1 op 5 is. Ook zouden er momenteel meer dan 5000 vacatures voor ingenieurs openstaan. Het is dan ook positief dat Agoria in september kon vaststellen dat het aantal generatiestudenten in de richtingen informatiek- en communicatietechnologie (ICT), industriële wetenschappen en technologie en ingenieurswetenschappen, voor het tweede jaar op rij zou stijgen.

In de ingenieursbarometer werd echter ook een andere problematiek aangekaart. De ingenieurs die pas van de schoolbanken komen, voelen zich absoluut nog niet klaar voor de arbeidsmarkt en vinden dat hun opleiding hen te weinig effectief klaarstoomt om volop deel te nemen aan de arbeidsmarkt.

Deze bezorgdheid kan zich op diverse assen uiten. Ten eerste bestaan er vragen over opgedane competenties, zo voelt slechts de helft van de geëncquêteerde studenten zich 'klaar voor de start', de andere helft voelt nood aan bijscholing. 70 procent van de bedrijven stelt dat startende studenten bijscholing nodig hebben. Deels is dit natuurlijk onvermijdelijk, want opleidingen stomen studenten nu eenmaal niet 100 procent klaar op maat van één bedrijf. We moeten dat toch ook in de juiste context zien.

Verder moeten ook zowel de startende werknemers als de bedrijven hier een verantwoordelijkheid in opnemen. Liefst 97 procent van de ondervraagde ingenieurs stellen dat ze bereid zijn tot bijscholing na de opleiding.

Ten tweede geeft een meerderheid van de ingenieursstudenten aan dat ze tijdens hun opleiding niet over mogelijke functies worden geïnformeerd. De aansluiting op de arbeidsmarkt wordt daarin dus onvoldoende voorbereid.

Ten derde klonk bij de voorstelling van de barometer ook een bezorgde echo door vanuit het bedrijfsleven met betrekking tot 'te theoretische ingenieursopleidingen'. Met de inkanteling van de ingenieursopleidingen bij de universiteiten blijft dit een belangrijk aandachtspunt. Het blijft dan ook belangrijk om voldoende praktijkervaring te voorzien in de ingenieursopleidingen, en bij uitbreiding bij de technische opleidingen in het hoger onderwijs. Een stage kan hierbij oplossingen bieden in tal van opleidingen.

Ook moeten ook bedrijven meer betrokken worden bij het onderwijsgebeuren. Bedrijven kunnen mee investeren in de opleidingen van studenten, een win voor de onderwijsinstellingen, terwijl studenten hierdoor ook meer voeling krijgen met deze arbeidsmarkt.

Studenten worden van hun kant hierdoor meer gevormd naar de noden bij bedrijven, wat positief is voor de beide partijen. Tenslotte moeten onderwijsinstellingen zelf ook wel voldoende vrijheid blijven behouden bij het organiseren van opleidingen.

Minister, hoe reageert u op het gegeven dat zowel afstuderende ingenieurs als de bedrijven die hen aannemen, een aantal lacunes in de ingenieursopleidingen ervaren? Hoe schat u hierbij de impact in van de inkanteling van de ingenieursstudies in het academisch hoger onderwijs? Acht u het nodig om de meer 'praktische' pijler van de ingenieursopleidingen te

versterken? Zo ja, hoe? Hoe kunt u de samenwerking met het bedrijfsleven verder versterken?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Ik heb één bedenking en twee vragen.

Ik verwoord hier een kritiek die het Vlaams Belang steeds heeft gehad: laat die professionele bachelors die praktische opleiding behouden in plaats van ze te academiseren, want die opleiding is er altijd geweest. Is het aan u, minister, om een opleiding hoger onderwijs bij te sturen?

De stagecomponent is een kwestie van tijd en geld, en bijgevolg voor veel opleidingen een probleem. Dat weten we ook vanuit de lerarenopleiding. Ik vraag me af hoe we dat kunnen oplossen zonder de neutraliteit in het gedrang te brengen. Geld aantrekken via bedrijven is natuurlijk niet echt neutraal.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het is van primordiaal belang dat onze opleidingen studenten klaarstomen voor allerlei functies op de arbeidsmarkt en hen daarvoor de noodzakelijke competenties bijbrengen. Een betere afstemming tussen de curricula van de ingenieursopleidingen en de wensen van de arbeidsmarkt dringt zich hier dus duidelijk op. We mogen evenwel niet uit het oog verliezen dat een algemene opleiding bijdraagt tot de ontwikkeling van jonge mensen tot zelfstandige denkende volwassenen. Ook dat heeft de arbeidsmarkt nodig.

Uit de praktijk blijkt de omvang van een opleiding soms echter te gering om aan alle verwachtingen van studenten en arbeidsmarkt te kunnen voldoen. In het Vlaams Parlement werd dan ook een voorstel van decreet ingediend met duidelijkere criteria voor de uitbreiding van de studieomvang van masteropleidingen. U kent het voorstel van decreet.

De decretaal vastgelegde criteria zijn bekend. Ik kan uiteraard niet op de zaken vooruitlopen, maar de mogelijkheid bestaat dat ook de ingenieursopleidingen een aanvraag zullen indienen tot uitbreiding van de studieomvang, waarbij stages kunnen inbegrepen zijn.

Bij de integratie is er uitgegaan van het principe dat de geïntegreerde opleidingen hun profiel zouden behouden. Om dit ook voor de studenten duidelijk te maken heb ik dan ook aan de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) gevraagd om de domeinspecifieke leerresultaten van de verschillende ingenieursopleidingen bij voorrang uit te werken. Dat is ook gebeurd. Daaruit blijkt dat de profielen van de beide opleidingen voldoende gedifferentieerd zijn. Ik verwacht van de universiteiten – en de associatievoorzitters hebben zich daar uitdrukkelijk toe geëngageerd – dat ze deze profielverschillen blijven bewaken.

De afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt geniet de laatste jaren steeds meer aandacht, zowel op het vlak van het onderwijsaanbod als bij de uitwerking van de onderwijsprogramma's. Door opleidingen meer te verbinden met de authentieke beroepspraktijk wil men krachtigere leeromgevingen creëren en ook betere studieresultaten bereiken bij de studenten/cursisten. Het is een publiek geheim dat ik daar zelf ook een groot voorstander van ben. Dat geldt voor het werkplekleren, zowel in het hoger onderwijs als in het leerplichtonderwijs. Ik heb samen met federaal minister van Werk De Coninck richtlijnen voor werkplekleren in het voltijds secundair onderwijs uitgewerkt, ook voor het buitengewoon onderwijs, en het secundair volwassenenonderwijs.

Voor het hoger onderwijs werd een inspiratietekst werkplekleren opgesteld, waarmee de overheid wil aangeven wat zij onder kwaliteitsvol werkplekleren in het hoger onderwijs verstaat. Alleen kunnen we voor het hoger onderwijs niet reguleren: de onderwijsinstellingen bepalen volledig zelf op welke wijze of onder welke vorm ze werkplekleren organiseren. We kunnen het werkplekleren enkel aanmoedigen, en dat doen we ook.

Ik vind – en dit zeg ik te persoonlijkken titel – dat werkplekcleren in het hoger onderwijs geïntegreerd kan worden. Het lijkt me wenselijk.

Ik heb een bijkomende adviesvraag geformuleerd aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) over stages in het hoger onderwijs. In de Vlor zetelen vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers. In zijn advies van 13 december 2011 over stages en kansengroepen wijst de Vlor er terecht op dat er vanuit de beroepssectoren allerhande functievereisten gesteld worden aan het uitoefenen van bepaalde beroepen, en dat die ook gelden voor de stages. Daarom heb ik aan de Vlor gevraagd om de beroepsgerelateerde knelpunten inzake stages in het hoger onderwijs gedetailleerd te inventariseren. Dit zal ons toelaten om reglementen en onrealistische vereisten aan te passen. Dat loopt op dit moment.

Samengevat, het wettelijke arsenaal is aanwezig om de problemen op te lossen. De bal ligt in het kamp van de instellingen van het hoger onderwijs.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Ik dank u voor uw antwoord, minister. Dat is duidelijk. Ik denk dat we dat moeten bewaken. De aansluiting tussen studie en arbeidsmarkt moet op punt blijven staan. De vraag is natuurlijk wie wat moet doen. Het lijkt me een verantwoordelijkheid van de beide kanten.

Sommigen zeggen dat er een extra jaartje kan worden toegevoegd aan de opleiding zodat de stagepakketten ruimer kunnen worden. Ik weet niet of dat de juiste keuze is. Dan komt men een jaar later op de arbeidsmarkt en doet men een jaar later ervaring op. Dit is volgens mij niet de juiste weg. We moeten ernaar streven zoals u hebt aangegeven om het stage-instrument in zijn huidige vorm te versterken en zo de praktische pijler van de ingenieursopleiding te verstevigen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de wachtlijsten met betrekking tot de scholenbouw
- 1513 (2012-2013)**

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, dames en heren, het kwam hier al vaker aan bod, veel scholen in Vlaanderen hebben bij het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) een dossier ingediend met een aanvraag voor een nieuwbouw of een renovatieproject. De wachtlijsten zijn aanzienlijk. In sommige scholen is de situatie zo problematisch dat de scholen hun aantrekkingskracht verliezen door de staat van de gebouwen. Omdat de scholen zo lang op de behandeling van het dossier moeten wachten, schrijven ouders hun kinderen liever in bij een school in de buurt die beter in orde is qua infrastructuur.

Dit is een vicieuze cirkel. De scholen die maar niet kunnen renoveren, kunnen minder personeel aannemen of moeten zelfs mensen ontslaan. Dit leidt tot een oneerlijke concurrentiestrijd tussen de scholen van eenzelfde omgeving, en beïnvloedt het recht op de vrije schoolkeuze. De kwaliteit van het onderwijs dat in de scholen verstrekt wordt, is nochtans niet te meten aan de staat van de schoolgebouwen. Het is nu zo dat de middelen per net verdeeld worden, en de wachtlijsten voor scholenbouw dus ook per net bijgehouden worden door AGION. Minister, is er een groot verschil tussen de wachtlijsten?

Een aantal weken geleden kondigde u aan dat u zou zoeken naar een andere aanpak van de wachtlijsten. Is er een alternatieve prioritering mogelijk? Zal er in de toekomst rekening

gehouden worden met een omgevingsanalyse bij het behandelen van de dossiers? Daarmee kan worden voorkomen dat een school van het ene net jaren langer moet wachten dan die van het andere net in dezelfde buurt. Dat is heel moeilijk om uit te leggen aan ouders. We moeten daar oog voor hebben. Hoe kunnen we daar in de toekomst beter mee omgaan? Zult u daarover nadenken?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Dames en heren, u zult zich herinneren dat ik hier een paar weken geleden naar aanleiding van een brief die u ontving, minister, gewezen heb op de situatie in sommige gemeenten. U had precies niet graag dat ik op die brief uit Retie inging.

Ik heb daar verder over nagedacht. Ik heb de situatie in andere scholen bekeken. Ik stel me de fundamentele vraag: zijn de middelen per net wel altijd proportioneel? Staan ze in de juiste verhouding tot de reële noden en de reële vloeroppervlakte die het net moet bedienen? Ik denk dat het we de verdeling van de middelen over het officiële, het katholieke en het gemeenschapsonderwijs eens moeten bekijken. Misschien kan dat worden bijgestuurd.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, dames en heren, de wachttijd voor subsidieprojecten van het vrij gesubsidieerd onderwijs bedraagt momenteel ongeveer twaalf jaar. Deze wachtlijst vertegenwoordigt een niet-geïndexeerd bedrag van 2,7 miljard euro. Voor de dossiers van het officieel gesubsidieerd onderwijs bedraagt de wachttijd ongeveer zes jaar, waar een bedrag tegenover staat van 326 miljoen euro.

U weet dat er voor het vrij gesubsidieerd onderwijs door AGION een gedifferentieerd prioriteitenbeleid wordt bepaald. De datum van indienen is het belangrijkste criterium voor de goedkeuring van de aanvragen, ook al zijn er een aantal nader omschreven situaties die kunnen worden ingeroepen om een afwijking aan te vragen. Dat is bijvoorbeeld het geval voor beperkte investeringsprojecten voor een maximale subsidiabele kostprijs van 125.000 euro, voor werken ten behoeve van het sanitair of voor dringende aankoopdossiers.

Ook voor het officieel gesubsidieerd onderwijs is de chronologie een belangrijk criterium voor deze wachtlijstdossiers. Maar u weet dat AGION bij het gebruik van deze criteria altijd de vertegenwoordigers van de onderwijsnetten nauw betreft.

U weet dat er momenteel met de onderwijsverstrekkers een oefening loopt om naast de chronologie andere criteria toe te passen op de wachtlijst. Die oefening is nog niet afgerond en zolang dat niet het geval is, zal ik daar niet over communiceren. Ik ben nog altijd in afwachting van een antwoord uit Antwerpen, over het pilootproject met de verzekeringsmaatschappijen op basis waarvan we een andere piste kunnen aansnijden om geld te vinden. U weet dat ik ook met mijn federale collega heb overlegd en dat de volkslening die op federaal vlak wordt uitgewerkt, een van de denksporen is om extra geld te vinden om aan scholenbouw te doen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, mijn vraag is inderdaad gebaseerd op een heel concreet voorbeeld. De heer De Meyer verwees er al naar, het gaat om de situatie in Retie. De cijfers tonen duidelijk aan dat bepaalde netten dubbel zo lang moeten wachten voor ze met hun project aan de beurt komen voor financiering.

In Retie doet zich dat ook voor. Het gemeentebestuur heeft – gelukkig – nog voldoende financiële middelen om bijkomend te investeren in schoolgebouwen. Het doet dat ook, want het voelt er zich verantwoordelijk voor. Het is evenwel niet aangenaam voor een school in dezelfde buurt die behoort tot vrije net om in verouderde gebouwen te zitten, en die al jaren wacht om de infrastructuur te vernieuwen. Het is er echt huilen met de pet op als we zien hoe verschillend de netten worden behandeld en wat het effect daarvan is. Het brengt nogal wat reacties teweeg in dezelfde buurt.

Het is belangrijk om hier in de toekomst oog voor te hebben. Ik begrijp dat u daarover nog geen definitieve uitspraken kunt doen, maar ik vind het wel belangrijk dat u een heel concrete situatie op het terrein meeneemt om te bekijken hoe we het in de toekomst beter kunnen doen en om gelijkaardige situaties in de toekomst te voorkomen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik heb ook gelezen over de situatie in Retie. Mevrouw Helsen heeft een punt.

Minister, ik ben een hartstochtelijk voorstander van het onderwijspluralisme, maar daardoor kan een situatie ontstaan waardoor er absoluut geen 'level playing field' is. In een kleine gemeente krijgt één school de school gerenoveerd, een andere school niet en dat kan een ramp zijn voor die laatste school.

Dit is waarschijnlijk een punt voor de volgende legislatuur, maar wij moeten het systeem van de financiering van de scholenbouw toch wel eens grondig herdenken. Ik aarzel daarbij niet om tot een soort eenheidssysteem te komen waarbij ook, zoals in Nederland, de gemeente een voorbeeldrol krijgt. In Nederland verdelen de gemeenten de gelden aan de scholen, ze zitten daardoor ook veel dichterbij het probleem, bij ons is dit veel sterker gecentraliseerd.

Dit zijn maar losse gedachten, maar er zit momenteel iets verkeerd. Officiële scholen hebben een kortere beslissingslijn dan gesubsidieerde scholen. Er moet eens over nagedacht worden hoe dit op de ene of de andere manier gelijkgetrokken kan worden. Ik meen dat dat correct is zodat er ook een eerlijke concurrentieverhouding kan ontstaan. Het kan ook in de andere richting zijn, maar dit moet eens overdacht worden. Ik vind het huidige systeem toch wat achterhaald.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer Bouckaert, u verplicht me wel om even te reageren op uw laatste suggestie. Excuseert u mij voor de uitdrukking, maar we moeten opletten voor te simplistische oplossingen – maar dat is natuurlijk uw bedoeling niet. U stelt voor dat de gemeenten morgen de bevoegdheid krijgen, maar daarbij moet rekening worden gehouden met een aantal elementen. Een van die elementen is dat vandaag onze steden en gemeenten met heel grote financiële problemen kampen. Als u nu zegt dat met het overhevelen van de subsidies die er vandaag zijn, het probleem opgelost is, dan moet ik daar onmiddellijk op antwoorden dat er dan nog steeds veel te weinig financiële middelen zijn. Het enige dat Vlaanderen dan kan zeggen, is dat het onze bevoegdheid niet langer is, maar de bevoegdheid van de steden en de gemeenten.

Anderzijds leer ik toch ook wel dat hoe dichterbij men bij zijn beslissingen staat, ook op het vlak van financiële investeringen, hoe groter de zorg en de verantwoordelijkheidszin om de projecten zo sterk mogelijk financieel in de hand te houden. Ik merk toch wel, bijvoorbeeld in het concrete dossier van scholenbouw, dat in het officieel onderwijs de investeringen voor dezelfde vloeroppervlakte hoger liggen dan in het vrij onderwijs. Ik heb hierover recent een vraag gesteld, ik heb die spijtig genoeg niet bij, want dan had ik de cijfers kunnen geven van wat per vierkante meter de kost is voor het gemeentelijk onderwijs enerzijds en voor het vrij onderwijs anderzijds. Het bevestigt alleen de stelling dat we ons moeten hoeden voor het poneren van bepaalde stellingen en zeker voor het nemen van een dergelijke beslissing.

De minister heeft gezwegen, maar hij heeft geluisterd en dat is ook belangrijk.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mijnheer De Meyer, ik stel wel vast dat aan de gemeenten een steeds grotere regierol wordt toegekend, maar dat ze geen financiële middelen hebben en daar moet eens over nagedacht worden.

Ik zeg niet dat het per se in die richting moet gaan, maar men mag toch wel eens nadenken over grondigere hervormingen dan alleen maar over sleutelen aan het bestaande systeem. Ik denk trouwens dat indien men in die richting gaat van wat ik voorstel, dat misschien bepaalde ongelijkheden op het vlak van infrastructuur zou wegwerken.

Maar dit is misschien stof voor een colloquium, mijnheer De Meyer. We moeten er durven over na te denken.

De heer Jos De Meyer: We moeten er niet alleen over durven na te denken, het is een plicht om erover na te denken, laat dat duidelijk zijn.

En ongelijkheden wegwerken, daar ben ik de allergrootste voorstander van. We moeten er alleen voor zorgen dat bepaalde opties er effectief toe bijdragen dat de ongelijkheden worden weggewerkt en dat ze niet groter worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de implementatie van de nieuwe taalregeling met betrekking tot het hoger onderwijs - 1528 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, collega's, nog niet zo heel lang geleden hebben we hier in het parlement in het kader van de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten, ook de taalregeling in het hoger onderwijs gewijzigd. We hebben dat met de beste bedoelingen gedaan, namelijk om het anderstalige aanbod in het hoger onderwijs te versterken.

We moeten vandaag echter vaststellen dat in het hoger onderwijs, zowel vanuit de hogescholen als vanuit de universiteiten, heel veel bedenkingen geformuleerd worden. Nog niet zo heel lang geleden, aan het einde van de maand maart, werd een advies uitgebracht waarin een aantal elementen worden geëvalueerd en bepaalde zaken worden gevraagd. Ik vind het belangrijk om die vandaag in de commissie aan bod te laten komen.

De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) pleit ervoor om aantoonbare buitenlandse ervaring in aanmerking te kunnen nemen voor de erkenning van het niveau C1 en B2 via een nog te bepalen EVC-procedure (eerder verworven competentie). Daarnaast vraagt de Vlor ook om het diploma secundair op te nemen in de lijst voor de erkenning van niveau C1 en B2, aangezien iemand die het secundair onderwijs in een bepaalde taal voltooid heeft, geacht mag worden deze taal voldoende te beheersen. Met deze mogelijkheden worden heel wat personeelsleden ontslagen van de plicht om een taalttest af te leggen, wat kostenbesparend is, stelt de Vlor. Daarbij is het afleggen van een pro-formatataalttest weinig zinvol als de betrokkenen zich in die situatie bevinden.

De verplichting van de taalttest kan afstompend werken voor lesgevers, stelt de Vlor, waardoor de onderwijsopdracht in gevaar wordt gebracht. Het lesgeven in het hoger onderwijs in een andere taal dan het Nederlands moet werkbaar blijven en mag andere doelstellingen, zoals het aantrekken van buitenlandse studenten en onderzoekers, niet in de weg staan.

De Vlor wijst ook op een aantal onduidelijkheden over de percentages die zijn opgenomen. In artikel 91 sexies worden de maximumpercentages voor het aanbieden van anderstalige bachelor- en masteropleidingen vastgelegd op respectievelijk 6 procent en 35 procent. In artikel 91 septies wordt onder andere bepaald dat als na monitoring blijkt dat meer dan 33 procent van de studenten meer dan 18,33 procent, bij de bachelors, of 50 procent, bij de masters, van de opleidingsonderdelen in een andere taal dan het Nederlands gevolgd heeft, die opleiding alsnog als een anderstalige opleiding gecategoriseerd wordt. Het hanteren van deze verschillende percentages schept heel wat onduidelijkheid op het terrein over hoe dit precies moet worden begrepen.

Ten slotte wijst de Vlor op het hoge kostenplaatje dat aan de nieuwe taalregeling vasthangt door het monitoringsysteem, de taalbegeleidingsmaatregelen en de taaltesten, en de strakke timing van de implementatie.

Er wordt vanuit verschillende instellingen het signaal gegeven en op basis van heel wat reacties wordt het mij duidelijk dat leerkrachten die tot op vandaag bijvoorbeeld in het Engels lesgaven, de beslissing hebben genomen om dat voortaan niet meer te doen omwille van het kader dat wij hun opleggen. Vorige week nog heeft een hogeschool mij gecontacteerd om te zeggen dat ze met een serieus probleem zit en contracten moet afsluiten met Britse instellingen om Engelstalige lessen mogelijk te maken omdat de eigen leerkrachten afhaken wegens de nieuwe regeling die wij invoeren. In de krant hebben we ook kunnen lezen dat de KU Leuven voorstelt om opnames te maken van de lessen in andere talen, waardoor een video-opname als voorbeeld kan dienen om na te gaan of de docent of de professor de taal waarin hij lesgeeft voldoende beheerst.

Ik stel vast dat er heel wat leeft op het terrein. De doelstelling die wij voor ogen hadden, dreigt niet te worden bereikt met het kader dat wij hanteren.

Minister, is er een mogelijkheid om die EVC-regeling op te nemen zodat op een andere manier kan worden aangetoond dat de leerkracht de taal waarin hij lesgeeft, op een voldoende manier beheerst? Kunt u duidelijkheid geven over de interpretatie van de percentages in de twee artikelen die ik heb aangegeven, omdat daar heel veel onduidelijkheid over bestaat? Mijn grote bezorgdheid is of het kader dat we hebben gecreëerd en de hoge kostprijs die eraan is verbonden, niet eerder zal leiden tot een verschraling dan tot een versterking van het anderstalige aanbod in het hoger onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Helsen, u hebt ook gesproken over de Leuvense methode van video-opnames. Mevrouw Moerman heeft daar een aparte vraag om uitleg over ingediend. Ik was van plan die ontvankelijk te verklaren. Ik stel dan ook voor om het debat over de Leuvense methode nu niet te voeren, maar een volgende keer en het nu te hebben over de andere punten die u aanhaalt. Die geven genoeg stof tot debat.

Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Ik zal het niet hebben over mijn vraag, als u het ook niet doet, mevrouw Helsen. Alleen is het misschien illustratief voor waar we naartoe gaan. Wat u zo treffend de 'Leuvense methode' noemt, voorzitter, is eigenlijk maar een uiting van wat ook blijkt uit de vraag van mevrouw Helsen, wat niets anders is dan een weergave van wat er leeft in het veld.

Collega's, mag ik even terugkeren naar het verleden? We hebben in de commissie ad hoc Hoger Onderwijs een complete hoorzitting gewijd aan de hervorming van de taalregeling in het hoger onderwijs. We hebben voor- en tegenstanders uitgenodigd. We hebben er lang over gedebatteerd. We hebben een oplossing gevonden die voor sommigen veel te ver gaat en voor sommigen niet ver genoeg. De oplossing was gebaseerd op een voorstel dat uitging van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR). Ik weet niet of u zich dat nog herinnert. De VLIR had zelf een voorstel uitgewerkt. Dat is een beetje veranderd volgens de spreuk dat een paard een kameel wordt als het door een interkabinettenwerkgroep (IKW) gaat. Maar grotendeels was dit iets waar zeer geleerde koppen binnen de VLIR, die allemaal gespecialiseerd zijn in dat domein, zich lang over hebben gebogen. Op vraag van vooral de universiteiten en van de hogescholen zelf, werd de mogelijkheid uitgebreid om in andere talen, versta het Engels, les te geven.

Het is evident dat als men evolueert van een randverschijnsel, dat niet veel controle behoeft, naar iets wat heel veel zal voorkomen in de toekomst, men dan ook eisen stelt inzake taalvaardigheid – niet aan de leerkrachten, mevrouw Helsen, want dat is voor andere niveaus – aan de professoren, de docenten en de lectoren. Mevrouw Helsen, misschien hebt u de juiste term gebruikt, namelijk 'leerkracht'. Het is zo dat voor leerkrachten, gaande van het

deeltijds kunstonderwijs (dko), het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB), het centrum voor volwassenenonderwijs (CVO), het basisonderwijs, tot het secundair onderwijs en noem maar op, er heel gedetailleerde regels bestaan wanneer ze willen lesgeven aan een school in een taal waar een andere taal wordt gehanteerd, met name het Nederlands of het Frans. Er zijn twee omzendbrieven over verschenen in 2010. Een aantal CVO's zijn aangeduid om de talenkennis van die mensen te testen. Voor veel van die mensen geldt een niveau C1. Voor andere mensen die daarin niet moeten lesgeven, geldt een niveau B2 of B1. Ik herinner er wel aan dat we spreken over basisonderwijs, volwassenenonderwijs en CLB's, niet over hoger onderwijs.

We hebben ook bepaald, na lang discussiëren, dat mensen die vanuit het buitenland naar hier komen, het Nederlands niet als moedertaal hebben en willen worden aangesteld in het hoger onderwijs, een niveau B2 moeten hebben in het Nederlands, zelfs als ze niet moeten lesgeven in die taal. Je kunt moeilijk zeggen dat een professor die lesgeeft in het Engels, ook maar een B2 moet hebben als men al een niveau B2 voor Nederlands vraagt aan iemand die daar geen les in geeft. Wij hebben een C1-niveau gevraagd.

Voor de goede orde wil ik er graag nog eens aan herinneren wat een C1-niveau is: “Kan een uitgebreid scala van veeleisende, lange teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen. Kan zichzelf vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken. Kan flexibel en effectief met taal omgaan ten behoeve van sociale,” – en let nu op – “academische en beroepsmatige doeleinden. Kan een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen” – zijn er andere in het hoger onderwijs? – “produceren en daarbij gebruikmaken van organisatorische structuren en verbindingswoorden.” Met andere woorden: het gaat over een niveau dat aangepast is aan het academische karakter van het hoger onderwijs en dat betrekking heeft op lezen, op begrijpen, op spreken en op schrijven. Dat zijn vier elementen. Ik denk dat dit het juiste niveau is.

Moet men daarbij de elders verworven competenties in aanmerking nemen? Ja natuurlijk. Dat is ook met zoveel woorden in het decreet bepaald omdat, als men een bachelor, een master of een doctoraat in die taal heeft verworven aan een universiteit waar die taal ook de voertaal is, men van al die testen is vrijgesteld.

Ik hoor hier zeggen dat het zou gaan om een pro-formataaltest. Collega's, ik dacht niet dat wij vanuit het parlement aan de minister hebben gevraagd om een pro-formataaltestje voor docenten te organiseren: ik dacht dat wij daadwerkelijk het niveau C1 wilden testen.

De Vlor stelt dat dit afstompend zou werken. Als die redenering juist is, moeten wij voor iedereen de taaltesten afschaffen. Want als ze afstompend werken voor professoren, dan werken ze a fortiori afstompend voor iedereen die in het onderwijs staat of werkt, want – pas op! – die taaltesten gelden evengoed voor administratief personeel als voor het gewone plebs in het gewoon onderwijs.

Wat de kostprijs betreft: ik vind het ongelooflijk ontroerend hoe de Vlor zich plots zorgen begint te maken over de kostprijs van een test.

Minister, ik zal met belangstelling naar uw antwoord luisteren. Maar ik vind het toch godgeklagd – en u mag de twee woorden in mijn mond leggen: God en geklaagd – dat mensen wier beroep het is om andere mensen te testen moord en brand schreeuwen als wij, als uitgever van het geld van de belastingbetaler, voor één keer vragen dat ook dat niveau, waarvoor zij nooit gekwalificeerd zijn geweest, wordt getest.

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Ik sluit mij volmondig aan bij mevrouw Moerman. Het is niet omdat iemand iets al jaren doet, dat hij of zij er automatisch goed in is. Er is niets tegen een

test: iedereen gelijk voor de wet. En als ze dan toch allemaal zo goed zijn als ze zelf beweren, hebben ze niets te vrezen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, ik sluit mij zeer graag aan bij de vraag van mevrouw Helsen. Minister, ik kijk uit naar uw antwoord. Mevrouw Moerman heeft een perfect resumé gemaakt van hoe het verhaal is ontstaan, hoe wij in de ad-hoccommissie aan die taalregeling hebben gewerkt. Zij heeft in een notendop perfect geschetst hoe dat is gegaan.

Ons onderwijs en ons universitair onderwijs zijn nog altijd van topniveau. Ik denk dat er in deze zaal consensus is om dat niveau zeker te bewaren. Als wij kwalitatief willen werken, is er totaal niets mis met het C1-niveau dat wordt gevraagd van de docent. Integendeel, studenten hebben recht op de beste leerkrachten, en in het hoger onderwijs op de beste docenten en lectoren. Ik kan dus volmondig het vereiste niveau van het Engels van de docenten onderschrijven.

De heer Boudewijn Bouckaert: We hebben hierover al een debat gehad in de plenaire zitting van 17 oktober 2012, met een actuele vraag van mezelf en mevrouw Van Steenberge.

Ik ben mij ervan bewust dat alles wat ik hier zeg tegen mij kan worden gebruikt. Ik vind het inderdaad heel normaal dat je een taaltest laat afleggen door mensen die heel frequent in het Engels lesgeven. In principe ben ik het eens met de taaltest, en ook met het niveau. Natuurlijk kan C1 op verschillende manieren worden geïnterpreteerd: zeer streng of zeer laks. Dat is niet zo duidelijk, daar ben ik het mee eens.

Maar over de modaliteiten kan echt worden gediscussieerd. Eerst en vooral moet men de universiteiten geen langere overgangperiode geven. Minister, in het debat hebt u gezegd dat u ervan uitgaat dat het wel kan worden gerealiseerd voor het academiejaar 2013-2014: “Ik zal als minister mijn uiterste best doen om wat u hebt goedgekeurd uit te voeren.” Dat is ook correct, als uitvoerende macht. “Indien ik vaststel dat er praktische bezwaren zijn of objectieve redenen waardoor het niet zou kunnen, dan vind ik ook dat ik moet terugkomen bij jullie om te zeggen dat de goedgekeurde regel onuitvoerbaar is. Maar ik ga er tot nader order van uit dat hij wel uitvoerbaar is.”

Minister, acht u, gelet op de heibel aan de verschillende universiteiten, die maatregel nog uitvoerbaar? Persoonlijk vind ik ook dat de eerder verworven competenties ook hier, zoals in alle sectoren, mogen worden toegepast. Ikzelf heb lesgegeven en goede studentenevaluaties gekregen in Harvard. Ik geef al sinds 1989 les in manama's, en heb altijd goede evaluaties gekregen. Ik heb geen schrik van die taaltest, als hij voor emeriti nog nodig is. Maar de taaltest voor mensen die al lang in het Engels lesgeven en altijd goede evaluaties hebben gekregen, vind ik eerlijk gezegd een verspilling. Het is geen probleem voor de betrokkene, maar het is verspilling voor de belastingbetaler. Ik zou het liever doorvoeren voor de mensen die instappen of nog wat jonger zijn. Op die manier kan de regeling gemakkelijk worden doorgevoerd. Maar ik heb er absoluut geen schrik van.

Minister Pascal Smet: De decreetgever heeft samen met de uitvoerende macht, mezelf, de EVC-regeling vastgelegd. Ik ben daar ook een voorstander van. Maar de EVC-regeling betekent ook dat je op basis van standaarden en kwaliteitsnormen beoordeelt of die kwaliteit en die normen worden beantwoord, en wat die ervaring is. Dat is ook zo in Europees verband. Je moet de competenties bewijzen. In een EVC-regeling zal altijd moeten worden nagegaan of het taalbeheersingsniveau er is. *(Opmerkingen van de heer Boudewijn Bouckaert)*

Ja, maar je kunt uit een publicatie het spreken niet afleiden.

Zelfs in een EVC-regeling zal er altijd een of andere testformule zitten – of je dat nu een assessment, test, beoordeling of pakket noemt. Uiteindelijk heeft de decreetgever – nogmaals, met instemming van de uitvoerende macht – geopteerd om dat te doen via een taaltest. Ik heb op dit ogenblik niet de intentie om regelingen aan te passen.

U verwijst naar het verslag van oktober, als ik me niet vergis. We hebben in december heel duidelijk aan de universiteiten en hogescholen laten weten dat het perfect haalbaar is. The British Council heeft gezegd: “It’s a piece of cake.” Zij beweren op heel korte termijn 6000 taaltesten te kunnen afnemen, zij zeggen dat het allemaal niet zo ingewikkeld is. Ze zeiden dat al in december, men weet het al heel lang. Ik ben altijd een vriendelijk open man, die luistert naar argumenten, en als de universiteiten en hogescholen met een voorstel afkomen om de Interuniversity test of Academic English taaltest (ITACE) uit te werken omdat ze zelf centra hebben, dan is dat voor ons in orde.

We hebben daarover nog gediscussieerd, en ze zijn met nieuwe vragen gekomen, en twee, drie weken geleden hebben we hun formeel laten weten dat ook die test kan worden gebruikt. Ze kunnen hem gebruiken voor één jaar, en dan moeten ze een Europese accreditering verwerven. De rectoren en associatievoorzitters hebben mij gezegd dat die test aan die kwaliteitsvoorwaarden voldoet, en wie ben ik om aan die woorden te twijfelen? We hebben in de regering afgesproken, en ik heb dat ook per brief bevestigd aan de instellingen en aan de regeringscommissarissen, dat die ITACE-test gebruikt kan worden die ze zelf ontwikkelen, mits die aan een aantal kwaliteitsvoorwaarden voldoen.

Mevrouw Helsen, u vraagt hoe die maximumpercentages tot stand zijn gekomen. We hebben daar al een heel uitvoerig debat over gehad. Er is een duidelijke versoepeling, gecombineerd met een kwaliteitswaarborg. In ‘Nederland gidsland’ is men wel wat uit de bocht gegaan op dat vlak, we hebben daar dan ook rekening mee gehouden. We hebben ons gebaseerd en samen voortgebouwd op de op dat ogenblik bestaande situatie, waarbij de hoogte van de percentages werd vastgesteld op basis van een evaluatie van de actuele cijfers. Dat is voor een bacheloropleiding 1,5 procent, en voor een masteropleiding 18 procent. Dat betekent dat er voor de bacheloropleidingen – maal 4 – en voor de masteropleidingen – maal 2 – nog voldoende ruimte is om anderstalige opleidingen aan te bieden. De enige voorwaarde die we nog stellen, is dat er ergens in Vlaanderen nog een equivalent wordt aangeboden. Decretaal gezien is een overschrijding van deze percentages niet mogelijk. Als dat wel gebeurt, dan zou in principe de Vlaamse Regering geen positief oordeel verstrekken over bijkomende aanvragen. Maar laat ons eerst kijken hoever we staan.

In het hele debat hebben we duidelijk gezegd dat we moeten internationaliseren en versoepelen, maar dat het wel een toegevoegde waarde moet hebben – niet Engels om het Engels. Ik herhaal mijn voorbeeld: het heeft geen enkele zin om in Vlaanderen Belgisch strafrecht in het Engels te gaan doceren, want de kans dat iemand ooit in het Engels Belgisch strafrecht moet pleiten, is onbestaande. Het is iets anders voor Europees recht, internationaal recht of economisch recht. We hebben dat debat dus nodig: de opleidingen moeten aan kwaliteitseisen voldoen. Collega Moerman en vele anderen hebben er al op gewezen. We vragen voor alles en nog wat bekwaamheidsbewijzen. Als iemand dan in een andere taal lesgeeft, dan is het minste wat de belastingbetaler of wat een student mag verwachten, dan toch dat er vanuit een kwaliteitswaarborg wordt bekeken of hij of zij de taal beheerst. Er is toch niets verkeerd mee om dat te vragen?

Voorzitter, ik heb mij er inderdaad toe geëngageerd om dat ook goed op tijd uit te werken, en dat is ook gebeurd. De mogelijkheden zijn er. Er zijn ook afspraken rond gemaakt. Ik heb begrepen van de associatievoorzitters en de rectoren dat het voor hen haalbaar is, op voorwaarde dat we die ITACE-test aanvaarden. Ik heb geen enkele reden om aan de woorden van al die wijze mensen te twijfelen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, ik stel vast dat u in nauw overleg met verschillende instellingen tot bepaalde besluiten komt. Ik baseer me enkel op de contacten die ik zelf heb met de instellingen. Die instellingen luiden toch wel de alarmklok, omdat ze vaststellen hoe de lectoren en professoren daar zelf op reageren. Ze stellen vast dat de mensen die tot op vandaag in een andere taal hebben lesgegeven, afhaken.

We moeten de effecten dus toch wel goed opvolgen. Het is goed dat u zegt dat u het opvolgt, dat u spreekt met de instellingen, en dat u het signaal van de instellingen krijgt dat het haalbaar is. Ik vind het belangrijk dat we opvolgen wat de effecten zijn van het kader dat wij hebben gecreëerd. Als blijkt dat wij er niet in slagen om het anderstalig aanbod te versterken, en als we moeten vaststellen dat onze Vlamingen die tot op vandaag in een andere taal hebben lesgegeven, afhaken, dan bereiken we niet het juiste effect. Dan moeten we opnieuw nadenken hoe we daarmee omgaan. Het is belangrijk dat wij het goed opvolgen en dat we nagaan of de regeling uitvoerbaar is of niet.

U zegt dat de instellingen heel duidelijk stellen dat het wel haalbaar is als ze op een bepaalde werkwijze aan de slag kunnen. Ik hoop dat dat inderdaad ook in de realiteit het geval zal blijken.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Er is deze week een grote vergadering geweest over Vlaanderen in Actie (ViA). Tegen 2020 zullen we op de voorpagina staan en zullen we een topregio zijn. Welnu, in Nederland – gidsland – eist men van docenten en professoren aan de universiteit 7,5 op de IELTS-schaal (International English Language Testing System). Dat is hoger dan de C1 die wij vragen, en sluit dichterbij de C2.

Ik ben het er niet mee eens dat het niveau te hoog is. Aan het einde van het aso wordt de leerling geacht een B2 te halen voor zowel Engels als Frans, het niveau er juist onder. U moet mij eens uitleggen hoe iemand die nooit bijkomende les heeft gevolgd, nooit een Engelstalige bachelor, master of doctoraat heeft gehaald, van B2 naar C1 kan gaan. Dat is het absolute minimum om op academisch niveau les te kunnen geven.

Ik ben één zaak vergeten in mijn uiteenzetting. Wanneer is het probleem ontstaan? Het is niet ontstaan toen wij onze beslissing namen. Het is niet ontstaan op het moment dat er over de kwaliteit van de lesgevers werd nagedacht en over het niveau C1. Het probleem ontstond op het moment dat de zittende professoren en docenten dat ook moesten aantonen. Toen zat het spel op de wagon.

Ik heb in de jaren zeventig aan de UGent les gehad van zittende professoren van boven de 60 die al dertig jaar lesgeven in het Nederlands en die Nederlandsonkundig waren. Die redenering is dus mijns inziens waardeloos. Ik houd mijn hart vast als ik zie welke ongelooflijke consternatie er ontstaat over een simpel taaltestje. Er is nu sprake van een verplicht attest voor wie in het hoger onderwijs les wil geven. Dat moet bewijzen dat de persoon in kwestie over een minimum aan pedagogische vaardigheden beschikt. In Nederland is dat al een vereiste. Wat gaat er dan gebeuren?

De naam Torfs is gevallen. De man is jurist, kerkjurist. Hij heeft de professoren een paar maanden geleden in De Standaard opgeroepen tot burgerlijke ongehoorzaamheid omdat ze een examen Engels moesten afleggen. Burgerlijke ongehoorzaamheid is een middel dat wordt gebruikt in uiterste nood, voor fundamentele zaken die aan de waardigheid van de mens raken en aan de mensenrechten, niet omdat men een testje Engels moet afleggen! Als er afhaken omdat ze een testje moeten doen, dan zijn dat misschien toch niet de juiste mensen op die plek.

Ik ben positief, maar ik zou echt willen weten hoe goed of hoe slecht het gesteld is. Niemand weet dat. Laat ons een nulmeting doen en zien waar we staan. Iedereen zal daar wel bij varen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Thomas van Aquino was de grootste kerkgeleerde en achtte het weerstandsrecht toegelaten wanneer de staat zondige daden oplegt en er geen andere mogelijkheden zijn om die tegen te houden. Dat zegt het kerkelijk recht. *(Opmerkingen van mevrouw Fientje Moerman)*

We moeten opletten, ook met het Engels. Mevrouw Moerman, u studeerde linguïstiek. Ik las onlangs een mooie column in De Standaard. Er werd op gewezen dat het Engels, doordat het een wereldtaal is geworden, niet meer overal op dezelfde manier wordt gesproken. Ik was een paar weken geleden les aan het geven in Haifa. Ik had het over het Europees recht. Daarbij viel me op dat een Amerikaan spreekt over 'licence' terwijl we in Europa spreken van 'authorisation'. Er is een soort Europees Engels ontstaan. Er ontstaat een soort Aziatisch Engels. Het Amerikaanse Engels bestaat al lang en dan is er het Engels Engels. Op internet merkt men ook die verschillen.

De levendigheid van het Engels moet erkend worden. Het BBC-Engels mag voor een examen niet aan alle deelnemers worden opgelegd. Veel van onze collega's hebben immers in de Verenigde Staten lesgegeven. Daar moet men rekening mee houden. De linguïsten hebben daar een punt. Het belangrijkste is een goede communicatie, geen taalkundige perfectie.

Hier mag geen verborgen agenda bestaan. Deze zaken mogen niet worden aangewend om de internationalisering van onze universiteiten stokken in de wielen te steken.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Het Britse Engels of het 'queen's' Engels is geen aparte variant, het is een ander accent. Dit wordt niet geëist als standaard bij een test. Een van de professoren die de interne test van de universiteiten en hogescholen heeft uitgewerkt, was mijn professor linguïstiek. Ik kan geen Brits Engels, ik spreek Amerikaans. Dat was perfect toegelaten, alleen mochten we niet mengen. We mochten kiezen, ook Australisch Engels kan.

Ik heb dat artikel ook gelezen, er ontwikkelt zich inderdaad een WSE, een World Standard English. U moet maar eens het woord 'caravan' opzoeken. Dat kan zowel caravan als karavaan betekenen. Zo zijn er veel voorbeelden. Dit, voorzitter, doet niets af aan de taaltest. De grammatica van het Engels is de grammatica van het Engels met misschien een paar kleine varianten. De schrijfwijze verschilt naargelang de variant. Wie 'harbor' schrijft met 'or' en niet met 'our' hoeft geen probleem te hebben. Beide zijn aanvaarde schrijfwijzen. Het gaat over totaal andere zaken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■